

یاد حسین علیه السلام

۱۴

درس چهاردهم

در سرودهٔ زیر، شاعر با لحنی سوگوارانه، حسرت و افسوس، و سوز و اندوه خود را نسبت به واقعهٔ کربلا و شهادت امام حسین علیه السلام و یارانش بازگو می‌کند. هنگام خوانش این اثر، به این حالت باید توجه کرد و با قرار دادن خود در آن حال و موقعیت، متن را با لحن مناسب خواند.

۱ شد چنان از تف دل، کام سخنور، تشنه خشک گردیدم از دودِ دل و دیده، دوات آه و افسوس از آن روز که در دشت بلا باب خشک و دل سوخته و دیده تر ۵ همچو ماهی که فند ز آب برون، آل نبی آل احمد همه عظمیان ز بزرگ و کوچک تشنه لب گشته شود در لب شط از چه کناه بر دهناس جوان، ره چو سوی آب فرات گشت از کلب «فدایی» چو دوش دود بلند	که ردیف سخنش آمده یک سر، تشنه خامه با سوز، رقم کرد به دفتر تشنه بود آن خسرو بی لشکر و یاور تشنه غرقه بحر بلا بود در آن بر تشنه می‌پیدی دلشان، سوخته در بر تشنه نسل حیدر همه از اکبر و اصغر تشنه آنکه سیراب کند در لب کوثر تشنه ماند بر یاد حسین تا صف محشر تشنه بر ورق کرد رقم، بس که مکرر تشنه
--	--

فدایی مازندرانی

۱- ◇

شد چنان از تف دل کام سخنور تشنه *** که ردیف سخنش آمده یک سر تشنه

معنی: از شدت گرمای دل چنان دهان شاعر تشنه گشت که تمام ردیف شعرش کلمه ی تشنه شد.

آرایه های ادبی:

حسن تعلیل: در این بیت آرایه حسن تعلیل بکار رفته؛ یعنی علت آوردن کلمه تشنه بر ردیف شعر را، تشنه بودن کام شاعر به دلیل گرمای شدید عشق می داند.
تناسب: (دل و سر)

❖ -۲ خشک گردید هم از دود دل و دیده، *** دوات خامه با سوز، رقم کرد به دفتر تشنه
معنی: از شدت غم دل و اندوه فراوان، جوهر قلم خشک شد. قلم به جای جوهر با اشک و آه خود، بر دفتر کلمه تشنه را نوشت.

آرایه های ادبی:

تشخیص: شاعر در مصرع دوم به شدت تشنگی اشاره می کند و برای اینکه آن را ملموس تر نشان دهد، از آرایه جان بخشی به اشیاء بهره می گیرد و شدت تشنگی را در خشک شدن جوهر قلم به تصویر می کشاند.
تناسب: (دیده و دل / خامه و دوات)
تشخیص: (خامه با سوز رقم کرد)

❖ -۳ آه و افسوس از آن روز که در دشت بلا بود آن خسرو بی لشکر و یاور تشنه
معنی: افسوس از آن روز که در کربلا، آن پادشاه بدون لشکر و بدون یار و یاور تشنه بود.
آرایه های ادبی:

مراعات نظیر: (لب، دل و دیده / خشک، سوخته و تر)
تضاد: (تر و خشک، بر و بحر)
جناس: (بر و بحر)

❖ -۴ با لب خشک و دل سوخته و دیده ی تر *** غرقه ی بحر بلا بود در آن بر تشنه
معنی: با لبی خشکیده و دلی سوخته و چشمانی تر در آن بیابان در حالی که دچار مصیبت های زیادی شده بود لب تشنه بود.

لب، دل، دیده: آرایه ی مراعات نظیر بحر و بر: آرایه ی تضاد

❖ -۵ همچو ماهی که فتد ز آب برون، آل نبی *** می تپیدی دلشان، سوخته در بر تشنه
معنی: مانند ماهی که از آب بیرون می افتد اهل بیت پیامبر دلشان از شدت تشنگی در سینه می سوخت و می تپید. (دل اهل بیت پیامبر از شدت تشنگی مانند ماهی که از آب بیرون بیفتد در سینه می سوخت و می تپید).
آرایه های ادبی:
آرایه تشبیه: رکن اول (مشبه) = آل نبی / رکن دوم (مشبه به) = ماهی / رکن سوم (وجه شبه) = از شدت

تشنگی بالا و پایین پریدن / رکن چهارم (ادات تشبیه) = همچو

تناسب): ماهی و آب / آب و تشنه)

❖ ۶- آل احمد همه عطشان ز بزرگ و کوچک *** نسل حیدر همه از اکبر و اصغر تشنه

معنی: خاندان حضرت محمد(ص) و فرزندان حضرت علی(ع) از بزرگ تا کوچک همگی تشنه لب بودند.

آرایه های ادبی:

آرایه ی تضاد): بزرگ و کوچک / (اکبر و اصغر)

مراعات نظیر): احمد، حیدر، اصغر، اکبر)

❖ ۷- تشنه لب کشته شود در لب شط از چه گناه؟ *** آن که سیراب کند در لب کوثر تشنه؟

معنی: آن کسی که بر ساحل چشمه کوثر همه ی تشنگان را سیراب می کند به کدامین گناه باید در کنار آب

فرات در حالی که تشنه است، کشته شود؟

آرایه های ادبی:

مصرع اول استفهام انکاری دارد یعنی هیچ گناهی نکرده و معصوم است.

❖ ۸- برد عباس جوان، ره چو سوی آب فرات *** ماند بر یاد حسین (ع) تا صف محشر تشنه

معنی: وقتی که عباس جوان به آب فرات رسید به یاد تشنگی امام حسین (ع) تا قیامت تشنه ماند.

۹- گشت از کلک «فدایی» چو دلش دود بلند *** بر ورق کرد رقم، بس که مکرر تشنه

از قلم فدایی (شاعر) مانند دلش آه بلند شد که پی در پی کلمه تشنه را بر کاغذ نوشت.

آرایه های ادبی:

تناسب): کلک و ورق)

قالب شعر) **قصیده** (است)

معنی کلمات شعر یاد حسین

تف: گرما و حرارت

دوات: جوهردان

خسرو: پادشاه

خامه: در اینجا به معنی قلم است

آل: خاندان

بحر: دریا

معنی لغات، اشعار و عبارات فارسی هشتم

فارسی هشتم

حسین امینیان

شط :رود

حیدر : شیر (لقب حضرت علی)

محشر : قیامت

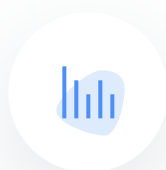
کلک : قلم

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد